

Reflectie: focusgroep sessies

Focusgroep sessie 1 (19/10/2023)

Door de samenstelling van verscheidene mensen met verschillende achtergronden in de focusgroep kwamen er interessante gesprekken naar boven. De verschillende perspectieven op het onderwerp zorgden voor een nieuwe frisse blik op mijn onderzoek.

Zo kreeg ik de bevestiging dat professioneel theater zeker als referentiekader gebruikt wordt voor het amateurtheater (al noem ik dit liever theater in de vrije tijd) uit de gesprekken kwam ook naar voor dat in vrijetijdstheater vaak gegrepen wordt naar komedies, waarin zeer herkenbare thema's terug blijven komen, bijvoorbeeld: overspel, homoseksueel zijn,... Daaruit blijkt dus dat het publiek een eerste belangrijke factor is die een rol speelt in het stand houden van deze stereotypes. Het publiek heeft maar één doel en dat is geëntertaind worden. Vaak vinden mensen bij komedies het meeste ontspanning. Er zit een herkenbaarheid in die met zwaardere stukken moeilijk te vinden is. Dit komt volgens Nick Delafontaine door de commerciële kant van het theater. Je wil je publiek tevreden stellen en als je weet dat je publiek het liefste komedies heeft, dat zet je als theatergroep zo'n stukken ook meer op de planning. Toch ben ik ervan overtuigd dat je je publiek ook kan opvoeden. Theater moet ook iets bijbrengen, natuurlijk moet een publiek kunnen ontspannen maar volgens mij gaat het verder dan dat. Erwin Jans, dramaturg in het toneelhuis gaf hier een mooie beschrijving voor tijdens ons gesprek. "Het podium moet een plek zijn om dingen ter sprake te brengen, wat op straat niet kan." Daar ben ik volledig mee akkoord.

Om dit te kunnen doen heb je ook een regisseur nodig die hierin meegaat. Dat is de tweede belangrijke factor, de regisseur en zijn/haar visie. Veel regisseurs nemen letterlijk de regieaanwijzingen over, waardoor de clichés ook worden meegenomen. Wat er veel naar voren kwam uit het gesprek, is dat regisseurs vaak een verouderde visie hebben en daarom met een zeer conservatieve blik teksten bekijken. Als de tekst van de auteur dan al clichés bevat en de regisseur neemt dit over dan is er niet veel ruimte voor verandering volgens mij.

"Amateurtheater heeft een veel grotere autoriteit dan bij professioneel theater." (Pol Aryns) Pol Aryns is Vlaamse toneelauteur, hij gaf aan dat regisseurs in het vrijetijdstheater bijna nooit om advies vragen aan hem, als auteur, om de interpretatie van de geschreven teksten te begrijpen. Dus ook hier loopt duidelijk iets mis. Nick gaf aan dat jonge regisseurs hierbij een oplossing kunnen zijn. Zij kunnen met een frisse blik de teksten analyseren en met een nieuwe visie regisseren.

Ik moet ook in mijn achterhoofd houden dat er verschillende vormen van vrijetijdstheater zijn en dus de keuze om deze clichés door te drijven van vereniging tot vereniging afhangt. Zo heb je volksverenigingen die vaak alleen maar komedies spelen, maar je hebt ook groepen die aansluiten bijna bij het professionele en dus sterk gaan voor kwaliteit. Die laatste groepen brengen verschillende genres en hebben de ruimte en het publiek om te werken met diepgaandere stukken. Toch vallen sketches zeer hard in de smaak bij het publiek. Neem nu bijvoorbeeld "Allo Allo" dit stuk kennen veel mensen door de serie die vroeger op de televisie kwam. Een stuk zoals "Allo Allo" zit vol met stereotypes en toch genieten mensen hiervan. Dit komt omdat mensen vaak al een voorgevormd beeld hebben ze met vooroordelen in de zaal zitten. Als ze dan niet het gevoel van herkenning krijgen kan hier commentaar over komen.

Sketches zijn zeer uitvergroete scènes die er vaak overgaan. Doordat dit er zo over gaat, is dit minder schadelijk volgens mij. Het ligt er te dik op en daardoor wordt het een karikatuur. Toch is de lijn hierin nog steeds dun natuurlijk.

Ideeën:

Uit het gesprek kwamen enkele interessante ideeën naar boven waar ik mee zou kunnen werken.

- De Bechdel test toepassen op theaterstukken. De Bechdel test is een test die gebruikt wordt om de representatie van vrouwen in film te analyseren. (zie voetnoot) door deze test toe te passen op theaterteksten, zouden we het probleem van representatie van vrouwen op theater en de hoeveelheid vrouwelijke rollen kunnen analyseren en een bewustwording rond creëren, door met bewijzen te komen.
- Schoktherapie: theaterstukken laten anoniem laten maken en de clichés eruit filteren door iemand als Edith Cassiers bijvoorbeeld.
- In het tijdschrift van Opendoek een publicatie maken rond het thema, zodat er een bewustwording rond gecreëerd wordt.
- Engagement arts: een organisatie, meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag sturen.
- Opendoek wil de stereotypering in stukken bijsturen.

Wat neem ik mee?

- Om de oorsprong van stereotypering en clichés beter te begrijpen zijn er drie belangrijke factoren die hierin meespelen; **de regisseur, de auteur en het publiek**. De regisseur heeft vaak een **eigen visie** waar moeilijk tegenin gegaan kan worden en houdt zichzelf sterk vast aan de tekst van de auteur. Zeker in vrijetijdstheater is dit een ding. Het bewerken van deze teksten is vaak een drempel, zeker bij oudere regisseurs. Daarbij komt ook nog eens dat een **publiek een belangrijke stem** heeft. Zonder een publiek kan je niet spelen als theatervereniging, dus je moet wel degelijk rekening houden met de wensen van het publiek. Als komedies in de smaak vallen is het logisch dat je als vereniging dit soort genre speelt. Je wil je publiek tevreden stellen.
- Met **theater** kun je veel bereiken bij een publiek, het is dus het perfecte middel om **dingen ter sprake te brengen**, wat ik in de voorstelling die ik ga maken ook wil doen.
- **Elke theatervereniging is anders** en heeft een ander doel en dynamiek.
- **Professioneel theater** kan gebruikt worden als **referentiekader** voor amateurtheater, dus praten met mensen uit de professionele sector is zeker belangrijk voor het onderbouwen van mijn onderzoek.
- **Grensoverschrijdend gedrag en stereotypering gaan hand in hand**. De focus en essentie moet ik dus zeker goed bewaken tijdens mijn onderzoek maar ook zelf keuzes maken hierin.

Focusgroep sessie 2. (21/11/2023)

Zoals in de vorige sessie besproken is, is het publiek een zeer belangrijke factor. Als je een jonger publiek naar bijvoorbeeld komedies met stereotypes laat kijken worden er achteraf meer vragen gesteld. Dit komt volgens mij door de maatschappij de dag van vandaag. Er worden meer onderwerpen in vraag gesteld en we gaan voorzichtiger om met bepaalde thema's. Dit doet de oudere generatie minder en daardoor ontstaan er stukken die op een foute manier omgaan met dit soort thematieken. Toch voel ik wel een verschuiving hierin. Er wordt meer geluisterd en rekening mee gehouden. Ik ben er ook van overtuigd dat we sommige verouderde stukken moeten blijven spelen in zijn originele vorm als er een tijdsgeest kan bij geplaatst worden. Door bijvoorbeeld in kledij van die tijd te spelen. De tweede optie hierbij is het stuk bewerken naar de dag van vandaag en in een tijdsgeest van nu.

Ik wil voor mijn onderzoek graag een voorstelling maken, waarin dit onderwerp bespreekbaar wordt gemaakt. Erwin Jans gaf aan dat dit "politiek theater" is dat ik wil maken, omdat ik een politieke bewustwording wil creëren bij het publiek. Dit is niet eenvoudig en moet ik doen aan de hand van methodes. Hier moet ik volgens hem naar op zoek gaan. Ook een duidelijke boodschap overbrengen naar mijn publiek is zeer belangrijk bij politiek theater. Hij gaf hierbij verschillende voorbeelden (zie verslag focusgroep sessie 2) maar ik vooral deze drie methodes onthouden.

- Keuze bij het publiek leggen. Het publiek maakt doormiddel van improvisatie op de scène keuzes die stereotiep of niet stereotiep zijn. Daarna kan het publiek zelf de keuzes die ze gemaakt hebben analyseren. Dit dan een confrontatie zijn van eigen keuzes die gemaakt worden, waardoor er een sterkere bewustwording rond gecreëerd wordt.
- Regie zelf in handen nemen. Het publiek mag bij deze methode niets beslissen. Er wordt een pallet getoond van telkens dezelfde scène, maar telkens op verschillende manieren gespeeld, andere nuances,...
- Het proces van mijn gedachtegang doorheen de gebeurtenis/ mijn onderzoek tonen op een podium. Elke twijfel, elk gevoel,...

Wat ik ook zeker moet blijven onthouden is dat clichés herkenbaarheid oproepen bij het publiek en daaruit vloeien vaak humoristische situaties die een publiek ontspannend vindt om naar te kijken. Het kan een idee zijn om hier ook mee te spelen.

Ik heb ook even mijn improvisatie oefening die ik thuis heb uitgewerkt, "Hoe heeft onze kledij invloed op het stereotype?" aangehaald bij de focusgroep. Ik wilde nieuwe inzichten krijgen van andere perspectieven. Mijn aanname was dat kledij een invloed heeft van hoe wij een personage stereotyperen. Dat kledij een grote rol speelt hierin. Deze aanname werd niet bevestigd, want zij waren ervan overtuigd dat er meerde factoren bij komen kijken.

- Publiek: een publiek heeft vooroordelen over bepaalde personages en door de stereotypes worden deze bevestigd.
- Speler: een speler kan zich bij een stereotype personage goed voelen of niet.
- Regisseur: een regisseur heeft een bepaalde visie en daarbij ook een verwachting naar zijn spelers toe.
- Auteur: de auteur is de bron van de stereotypering, hij of zij heeft dit personage geschreven op een bepaalde manier.

Dan hebben we het ook nog even over machtsverhoudingen gehad. Erwin Jans heeft hier een mooie beschrijving van gegeven, die ik zeker wil meenemen in mijn onderzoek. “Theater is de kunst van het verleiden.” “Verleiding is niet slecht tenzij je in een machtsverhouding geraakt dan kan het gevaarlijk worden.”

Wat neem ik mee?

- Er is niet mis met het spelen stukken met stereotypes mits ze worden gespeeld in de **tijdsgeest** van vroeger of verwerkt worden naar de tijdsgeest van nu.
- Er is een verschuiving bezig binnen de theaterwereld, door de jongere generatie die deze stukken in vraag trekken.
- Een voorstelling maken rond dit onderwerp valt onder **politiek theater** en dat moet ik goed in mijn achterhoofd houden. Dit kan gevoelig zijn voor bepaalde mensen en daarom moet mijn **boodschap zeer duidelijk** zijn en moet ik op zoek gaan naar de **juiste methode** om dit over te brengen.
- De clichés en stereotypes zorgen net voor **herkenbaarheid** bij het publiek en dat zorgt dan weer voor **humor**. Dit kan ik net als kracht inzetten bij het maken van de voorstelling.
- Er zijn **verschillende factoren** die ervoor zorgen dat deze stereotypes in stand worden gehouden en vaak gaat het over hoe ermee om wordt gegaan.
- **Machtsposities** moeten er zijn om een stuk te kunnen maken. Het mag alleen geen **machtsverhouding** worden waar **misbruik** van wordt gemaakt. Dan wordt het onveilig en gevaarlijk.